

**Raport z monitoringu
Lokalnego Programu Rewitalizacji
Miasta Rawa Mazowiecka
na lata 2016-2025**

do roku 2020

**Raport z monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji
Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2025**

Rodzaj sprawozdania: raport z monitoringu

Okres sprawozdania: 2016 -2020

Informacje ogólne

Data sporządzenia raportu	10.11.2021 r.
Jednostka sporządzająca	Biuro ds. Rewitalizacji Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka

Dane osoby przygotowującej sprawozdanie

Osoba sporządzająca sprawozdanie	Podinspektor w Biurze ds. Rewitalizacji
Imię i nazwisko	Krystyna Florczak
Telefon kontaktowy	46 814 47 11 (wew. 130)
E-mail	krystyna.florczak@miastorawa.pl

Wstęp

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2025 (LPRMRM 2025) przyjęty został uchwałą nr XIX/135/16 Rady Miasta Rawa Mazowiecka z dnia 31 sierpnia 2016 r. zmienioną uchwałą nr XXI/155/16 Rady Miasta Rawa Mazowiecka z dnia 27 października 2016 r. Stanowi on podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych, które mają za zadanie wyprowadzenie miasta ze zidentyfikowanego stanu kryzysowego, skoncentrowanego na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji. Program obejmuje swoim zakresem przedsięwzięcia mające wpływ na różne sfery związane z rewitalizacją. LPRMRM 2025 spełnia kryteria kompletności, kompleksowości, koncentracji oraz komplementarności działań a także realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji w procesie rewitalizacji miasta. Program jest zbieżny ze strategicznymi dokumentami miasta Rawa Mazowiecka, m.in. ze Strategią Rozwoju Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2020 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rawa Mazowiecka.

Obszar rewitalizacji został określony w oparciu o analizę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej miasta Rawa Mazowiecka. Zdiagnozowano następujące problemy występujące w poszczególnych sferach.

Najbardziej istotne problemy występujące w sferze społecznej:

- wysoki poziom uzależnienia od pomocy społecznej,
- wzrost liczby rodzin, w których występują problemy z prawidłowym wypełnianiem ról społecznych,
- stosunkowo duża liczba osób niepełnosprawnych,
- wykluczenie społeczne związane z długotrwałym bezrobociem,
- wysokie bezrobocie wśród osób młodych,
- mała aktywność społeczna mieszkańców miasta,
- niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Najbardziej istotne problemy występujące w sferze gospodarczej:

- duża rotacja przedsiębiorstw w centrum miasta świadcząca o krótkim okresie funkcjonowania podmiotów gospodarczych w obecnej przestrzeni śródmiejskiej.

Najbardziej istotne problemy występujące w sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej:

- słaba jakość zabudowy mieszkaniowej oraz niska jakość przestrzeni publicznej, jak również brak ładu przestrzennego skutkujące zbyt małą atrakcyjnością Rawy Mazowieckiej jako miejsca pracy i zamieszkania,
- niedostosowanie architektury i przestrzeni miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Najbardziej istotne problemy występujące w sferze środowiskowej:

- korzystanie ze źródeł ciepła niespełniających kryteriów dotyczących niskiej emisji,

- niedostateczną wiedzę na temat możliwości zmiany sposobów ogrzewania oraz sposobów oszczędzania energii, np. poprzez termomodernizację i stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie.

W Raporcie Otwarcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2025, opracowanym w roku 2017, zostały określone wskaźniki produktu i rezultatu dla każdego z podstawowych projektów rewitalizacyjnych wraz z wartościami bazowymi i docelowymi. Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich, rzeczowych efektów podjętych działań mierzonych konkretnymi wielkościami. Opisują one wszystkie te produkty, które powstają w trakcie realizacji projektu na skutek wydatkowania środków. Wskaźniki rezultatu przedstawiają natomiast efekty realizacji projektu mające bezpośredni wpływ na otoczenie społeczno-ekonomiczne. Dostarczają one informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia danego projektu. Analiza danych w raporcie przedstawia też postęp rzeczowy oraz finansowy projektów rewitalizacyjnych. Źródłem danych są m.in. coroczne raporty z realizacji przedsięwzięć przesyłane przez jednostki/podmioty zajmujące się wdrażaniem projektów.

Dane jakościowe i ilościowe zbierane w ramach systemu monitorowania LPRMRM 2025 są przetwarzane na dwóch poziomach:

- dla obszaru rewitalizacji,
- dla całego miasta (z podziałem na sfery tematyczne).

Wskaźniki z obu poziomów - dla obszaru rewitalizacji oraz dla całego miasta, są powiązane z cechami obszaru oraz celami programu rewitalizacji, które mają zostać osiągnięte poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitoring polega na zbieraniu i przetwarzaniu danych ze statystyki publicznej, danych z miejskich i powiatowych jednostek samorządowych oraz danych pozyskanych od organizacji pozarządowych, które ujęte są w zestaw wskaźników. W obecnym raporcie zostaną uwzględnione dane za okres od roku 2016 do roku 2020. W przypadku projektów, których realizację zakończono, uwzględnia się osiągnięte wartości poszczególnych wskaźników produktu. Zostaną one porównane z wartościami docelowymi, co da odpowiedź na pytanie, jakie są efekty realizacji projektu. Dla projektów, które są w trakcie realizacji, porównanie wartości poszczególnych wskaźników produktu osiągniętych na koniec roku 2020 z wartościami docelowymi pozwoli określić występujące tendencje odnoszące się do poszczególnych wskaźników. Taka analiza pozwala na ocenę skutków prowadzonych działań. W przypadku nieosiągnięcia wskaźników w okresie realizacji projektów działania wynikające z projektu były prowadzone również w kolejnych latach.

Zgodnie z założeniami LPRMRM 2025, po trzech latach jego realizacji – w 2020 roku, została przeprowadzona pierwsza ewaluacja *on-going*. Ewaluacja oznacza ocenę stopnia realizacji założonych w LPR celów i kierunków działań oraz poziomu ich dostosowania do aktualnych potrzeb. W rezultacie przeprowadzonej ewaluacji powstał dokument pn. „Raport z ewaluacji *on-going* Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016 - 2025”,

który został przygotowany przez ekspertów zewnętrznych, a następnie przedłożony Radzie Miasta Rawa Mazowiecka.

Obecny raport z monitoringu, tak jak wszystkie pozostałe raporty został skonsultowany z Zespołem Zadaniowym ds. Rewitalizacji oraz Zespołem Konsultacyjnym ds. Rewitalizacji.

I. Projekty realizowane w ramach LPR Miasta Rawa Mazowiecka w latach 2016-2025 oraz cele programu

Z uwagi na ich istotne znaczenie, poniżej przedstawiono podstawowe cele i kierunki działań rewitalizacyjnych.

Cele rewitalizacji i kierunki działań

Cel strategiczny 1 – Poprawa jakości życia i wzmacnianie kapitału społecznego

Strategiczne kierunki działania:

- 1.1- Integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego
- 1.2- Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej)
- 1.3- Wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania
- 1.4- Poprawa warunków mieszkaniowych

Cel strategiczny 2 – Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego

Strategiczne kierunki działania:

- 2.1- Zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych
- 2.2- Zachowanie, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury
- 2.3- Wzmacnianie walorów przyrodniczych i kulturowych
- 2.4- Wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego

Cel strategiczny 3 – Budowanie kapitału ludzkiego i tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego

Strategiczne kierunki działania:

- 3.1- Tworzenie warunków do rozwoju sektora MŚP i podmiotów ekonomii społecznej
- 3.2- Tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych
- 3.3- Wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenia kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej)

Lista projektów podstawowych realizowanych w ramach LPRMRM 2025

W ramach LPRMRM 2025 wskazano 12 podstawowych projektów rewitalizacyjnych, w pełni wpisujących się w strategiczne cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Poszczególne projekty oddziałują na siebie wzajemnie, a każdy z nich realizuje przynajmniej dwa spośród trzech strategicznych celów procesu rewitalizacji, będąc z nimi powiązany zarówno w sposób bezpośredni jak i pośredni. Podstawowe projekty rewitalizacyjne ilustruje poniższa tabela.

Lp	Nazwa projektu
1	Rozwój Usług Wspierania Rodziny
2	„Szkoła twórczych umysłów” – rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej (zgodne z celami projektu pn. Wykluczamy Wykluczenie – Wysoka Jakość Edukacji wskazanego w LPRMRM 2025)
3	Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka – projekt składa się z czterech zadań: a. adaptacja wraz z rozbudową zabytkowych jatek w celu nadania nowej funkcji społecznej, w tym kulturalnej, b. przebudowa i remont zabytkowego budynku Muzeum Ziemi Rawskiej przy ul. Łowickiej wraz z zagospodarowaniem otoczenia, c. rewaloryzacja zabytkowego Parku Miejskiego, d. zagospodarowanie przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego.
4	Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni
5	Rawa Gra dla Wszystkich
6	Pomóż Innym i Sobie
7	W „Tęczowej Jedyneczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy
8	Rawscy Skauci jak Zawisza
9	Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych
10	Bycie EKO Się Opłaca
11	Program Aktywizacja i Integracja
12	Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych

Większość projektów została już zrealizowana, pozostałe są w trakcie realizacji. W 2017 roku została zakończona realizacja dwóch projektów podstawowych: „Rozwój Usług Wspierania Rodziny” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej oraz „W „Tęczowej Jedyneczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy” realizowanego przez Przedszkole Miejskie nr 1 „Tęczowa Jedyneczka” w Rawie Mazowieckiej.

W 2018 roku została zakończona realizacja trzech projektów podstawowych: „Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni” realizowanego przez Stowarzyszenie Rawski Uniwersytet Trzeciego Wieku, „Rawa Gra dla Wszystkich” realizowanego przez Stowarzyszenie TOPORY oraz „Pomóż Innym i Sobie” realizowanego przez Fundację „Obudźmy Nadzieję”.

W 2019 roku została zakończona realizacja dwóch projektów podstawowych: utworzenie „Rawskiego Centrum Organizacji Pozarządowych” realizowanego przez Miasto Rawa Mazowiecka oraz „Program Aktywizacja i Integracja” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej.

Poniższa tabela przedstawia wykaz projektów zakończonych.

Projekty zakończone

Lp	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Cele projektu
1	Rozwój Usług Wspierania Rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej	Poprawa jakości życia i wzmacnianie kapitału społecznego poprzez pomoc rodzinom wykazującym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
2	W „Tęczowej Jedyneczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy	Przedszkole Miejskie nr 1 w Rawie Mazowieckiej	Działania proekologiczne zakładające poznanie ekosystemów i kształtowanie nawyków zdrowego odżywiania
3	Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni	Stowarzyszenie Rawski Uniwersytet Trzeciego Wieku	Główny cel to zwiększenie świadomości prozdrowotnej i wzrost aktywności społecznej osób starszych
4	Rawa Gra dla Wszystkich	Stowarzyszenie TOPORY	Główny cel to aktywizacja społeczna i budowanie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży
5	Pomóż Innym i Sobie	Fundacja „Obudźmy Nadzieję”	Główny cel to przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i starszych oraz promocja idei wolontariatu
6	Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych	Gmina Miasto Rawa Mazowiecka	Główny cel to wzrost aktywności oraz profesjonalizacja działań rawskich organizacji pozarządowych
7	Projekt Aktywizacja i Integracja	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej	Główny cel to pomoc osobom bezrobotnym, korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, we właściwym funkcjonowaniu w środowisku społecznym

Projekty w trakcie realizacji

Lp	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Cele projektu
1	„Szkoła twórczych umysłów” – rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej (zgodne z celami projektu pn. Wykluczamy Wykluczenie – Wysoka Jakość Edukacji wskazanego w LPRMRM 2025)	Szkoła Podstawowa nr 2 w Rawie Mazowieckiej	Główny cel to podnoszenie kompetencji kluczowych, nabycie umiejętności przydatnych na rynku pracy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
2	Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka	Gmina Miasto Rawa Mazowiecka	Główny cel to kompleksowa rewitalizacja, skutkująca wprowadzeniem i przywróceniem na miejskim obszarze zdegradowanym funkcji społecznych, w tym kulturalnych oraz gospodarczych
3	Rawscy Skauci jak Zawisza	Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza”	Główny cel to kształtowanie pozytywnych wartości i postaw wśród młodzieży
4	Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych	Gmina Miasto Rawa Mazowiecka	Główny cel to stworzenie sprzyjających warunków mieszkaniowych poprzez opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia dla poprawy warunków mieszkaniowych

II. Projekty zakończone

1. Rozwój Usług Wspierania Rodziny

Projekt był realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej. Jego realizacja zakończyła się w 2017 roku.

Zakres rzeczowy:

Projekt zakładał zastosowanie nowych metod pomocy świadczonej rodzinom wykazującym bezradność w sprawach wychowawczo-opiekuńczych przez rodziny wspierające. Działania wynikające z projektu były realizowane poprzez organizację bloków tematycznych, na które składały się treningi budowania relacji rodzinnych i społecznych oraz metody wspierające rozwój dziecka. Dla rodzin wymagających pomocy i dla rodzin wspierających zorganizowano szkolenia. Przez cały czas trwania projektu rodziny były objęte wsparciem psychologa, asystenta rodziny i pracownika socjalnego.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2017 roku	Wartości docelowe
Rozwój Usług Wspierania Rodziny	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	0	19	19
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych	osoby	0	15	15
	Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych kontraktami socjalnymi	szt.	0	5	5
	Liczba przeprowadzonych godzin treningów grupowych	godziny	0	304	304

UWAGI:

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, że założone wartości docelowe zostały osiągnięte.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2017 roku	Wartości docelowe
Rozwój Usług Wspierania Rodziny	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (ogółem)	osoby	0	13	13
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły swoje kompetencje społeczne, rodzicielskie i życiowe (ogółem)	osoby	0	7	7
	Liczba osób, które podniosły swoje kompetencje interpersonalne i nabyły wiedzę na temat postępowania w sytuacjach kryzysowych (ogółem)	osoby	0	6	6
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu z obszaru rewitalizacji/zdegradowanego	osoby	0	1	1
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły swoje kompetencje społeczne, rodzicielskie i życiowe z obszaru rewitalizacji/zdegradowanego	osoby	0	2	2
	Liczba osób, które podniosły swoje kompetencje interpersonalne, rodzicielskie i nabyły wiedzę na temat postępowania w sytuacjach kryzysowych z obszaru rewitalizacji/zdegradowanego	osoby	0	1	1

UWAGI:

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, że założone wartości docelowe zostały osiągnięte.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępności do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmocnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania.

Cele pośrednie projektu:

- tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenia kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Projekt miał za zadanie poprawę dostępu do wysokiej jakości usług społecznych poprzez poszerzenie oferty skierowanej do rodzin wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz podniesienie efektywności rodzin wspierających. Działania te miały przyczynić się do ograniczenia wykluczenia społecznego wśród uczestników projektu. Realizacja projektu w zakresie zakładanym na etapie jego opracowywania i osiągnięcie wskaźników docelowych może świadczyć, iż cele projektu zostały osiągnięte.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Dotacja z funduszy UE	160 000,00 zł	112 678,83 zł
Środki własne	(bez podziału na źródła finansowania)	19 885,50 zł
Suma	160 000,00 zł	132 564,33 zł

2. W „Tęczowej Jedyneczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy

Projekt był realizowany przez Przedszkole Miejskie nr 1 w Rawie Mazowieckiej. Jego realizacja zakończyła się w 2017 roku.

Zakres rzeczowy:

W ramach projektu przeprowadzono działania umożliwiające poznawanie ekosystemów oraz promujące zdrowe żywienie. W przedszkolu odbyły się zajęcia wychowawczo-dydaktyczne o tematyce zdrowego żywienia i tematyce proekologicznej oraz warsztaty

kulinarne. Zajęcia terenowe umożliwiły poznanie ekosystemów i miejsc o dużej wartości przyrodniczej. Zorganizowano także konkursy oraz inne wydarzenia nawiązujące tematycznie do zakresu projektu, które skierowano do dzieci i rodziców, np. zajęcia z dietetykiem.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte 2016/2017 rok	Wartości docelowe
W „Tęczowej Jedyneczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy	Liczba wycieczek, warsztatów oraz zajęć stacjonarnych	szt.	2	6	6
	Liczba konkursów związanych z propagowaniem idei zdrowego żywienia oraz poznawanie ekosystemów	szt.	2	5	5
	Liczba zajęć lekcyjnych, kół ekologicznych, akcji itp. związanych z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych przy realizacji projektu	szt.	7	8	8

UWAGI:

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, że założone wartości docelowe zostały osiągnięte.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte 2016/2017 rok	Wartości docelowe
W „Tęczowej Jedyneczce” Zdrowo Jemy i Ekosystemy Poznajemy	Liczba dzieci z placówki uczestniczących w realizacji projektu	Osoby	163	163	165
	Liczba dzieci spoza placówki uczestniczących bezpośrednio w projekcie	Osoby	120	120	120
	Liczba dorosłych (rodziców i pracowników placówki) uczestniczących w projekcie	Osoby	100	365	365

UWAGI:

Wszystkie wskaźniki rezultatu dla tego projektu zostały osiągnięte.

Również po zakończeniu projektu w przedszkolu były prowadzone działania uzupełniające, wpisujące się w cele określone w LPRMRM 2025, a związane z tematyką ekologii. Odbyły się konkursy, warsztaty, wycieczki i zajęcia terenowe. Zakupiono także pomoce dydaktyczne wzbogacające wiedzę przyrodniczą. W czerwcu 2019 roku zakończono realizację projektu „Śmieci segregujemy - naszą planetę ratujemy”, dofinansowanego ze środków WFOŚiGW w Łodzi, oraz programu „Ruch to zdrowie”, dotyczącego edukacji zdrowotnej. W czerwcu 2020 roku zakończono realizację projektu „Bezpieczny i zdrowy przedszkolak”. W 2020 roku odbył się także konkurs pn. „Czyste ręce to podstawa i już zdrowa jest zabawa” mający za zadanie przyzwyczajanie do systematycznego i dokładnego mycia rąk. W przedszkolu był ponadto realizowany program promocji zdrowia psychicznego angielskiej fundacji Partnership for Children pn. „Przyjaciele Zippiego”, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci. Kolejnym realizowanym programem był Program Profilaktyczny Instytutu

Zdrowia Matki i Dziecka pod nazwą „Czyste powietrze wokół nas”, którego głównym celem jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem biernego palenia. Oprócz programów o tematyce ekologicznej i zdrowotnej w przedszkolu były ponadto wdrażane programy o charakterze edukacyjnym, np. „Idź ty lepiej Koziółeczku szukać swego Pacanowa” oraz „Zabawa ze sztuką”. Dzieci wzięły także udział w Międzynarodowym Tygodniu Kodowania „CODE WEEK”.

Cele bezpośrednie projektu:

- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych,
- wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego.

Cele pośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego.

Celem projektu było kształtowanie odpowiedniego podejścia do środowiska przyrodniczego oraz nauka prawidłowych nawyków żywieniowych u dzieci. Oferta edukacyjna przedszkola została uzupełniona m.in. o blok tematyczny związany z tymi zagadnieniami. Realizacja projektu miała aktywizować dzieci i ich rodziny, sprzyjać integracji międzypokoleniowej oraz podejmowaniu działań służących poprawie jakości przestrzeni publicznych, z których korzystają dzieci i ich rodziny.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Środki własne	25 000,00 zł	3 508,00 zł
Inne	(bez podziału na źródła finansowania)	19 873,00 zł
Suma	25 000,00 zł	23 381,00 zł

3. Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni

Projekt był realizowany przez Stowarzyszenie Rawski Uniwersytet Trzeciego Wieku. Jego realizacja zakończyła się w 2018 roku.

Zakres rzeczowy:

W ramach realizacji projektu przeprowadzono zajęcia z informatyki i języka angielskiego, jak również zajęcia sportowe i artystyczne. W ramach zajęć sportowych odbywały się ćwiczenia

typu joga, aerobic, aqua aerobic, fit ball oraz zumba. Podczas warsztatów artystycznych zorganizowano zajęcia z dziedziny malarstwa i rękodzieła, a także „saloniki poezji”. Ponadto przeprowadzono zajęcia integracyjne oraz warsztaty m.in. kulinarne czy florystyczne.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości docelowe
Rawszy Seniorzy Sprawni i Aktywni	Liczba godzin zajęć językowych	godziny	0	200	320
	Liczba godzin zajęć sportowych	godziny	0	440	480
	Liczba godzin zajęć warsztatów artystycznych	godziny	0	380	600
	Liczba zajęć edukacyjnych o tematyce prozdrowotnej	szt.	0	48	60

UWAGI:

Wskaźniki produktu dla tego projektu nie zostały osiągnięte do końca roku 2018, w którym zakończyła się realizacja projektu. Poziom ich realizacji na koniec 2018 roku był następujący:

- Liczba godzin zajęć językowych - 62,50%
- Liczba godzin zajęć sportowych - 91,67%
- Liczba godzin zajęć warsztatów artystycznych - 63,33%
- Liczba zajęć edukacyjnych o tematyce prozdrowotnej - 80%.

Niektóre działania przewidziane w projekcie nie zostały zrealizowane w pełnym wymiarze, co mogło przełożyć się na brak osiągnięcia celów założonych w projekcie. W związku z powyższym, zdecydowano się na kontynuowanie niektórych działań w latach przyszłych. Działania zaplanowane na potrzeby realizacji projektu były prowadzone także w roku 2019 oraz 2020. Zestawienie ilości godzin poszczególnych zajęć przeprowadzonych do końca 2018 roku z ilością zajęć w latach późniejszych wraz z odniesieniem do wartości docelowych przedstawia poniższa tabela.

Nazwa wskaźnika	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku (po zakończeniu projektu)	Wartości w roku 2019	Wartości w roku 2020	Wartości docelowe
Liczba godzin zajęć językowych	200	80	80	320
Liczba godzin zajęć sportowych	440	120	120	480
Liczba godzin zajęć warsztatów artystycznych	380	120	120	600
Liczba zajęć edukacyjnych o tematyce prozdrowotnej	48	20	20	60

Powyższe tabele dotyczące wskaźników produktu pokazują, iż podjęta decyzja świadcząca o kontynuacji niektórych działań w ramach zakończonego już projektu, pozytywnie stymulowała obszar rewitalizacji i postawę samych odbiorców projektu, jednocześnie przyczyniając się do osiągnięcia zakładanych na etapie opracowywania projektu celów.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości docelowe
Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni	Liczba osób uczestniczących w zajęciach, warsztatach ogółem	osoby	0	202	200
	Liczba osób uczestniczących w zajęciach, warsztatach pochodzących z obszaru rewitalizacji	osoby	0	60	64
	Liczba nowych członków organizacji Uniwersytet Trzeciego Wieku ogółem	osoby	0	28	32
	Liczba nowych członków organizacji Uniwersytet Trzeciego Wieku z obszaru rewitalizacji	osoby	0	8	8

UWAGI:

Dwa, spośród czterech wskaźników rezultatu dla tego projektu zostały osiągnięte do końca 2018 roku, w którym zakończyła się realizacja projektu.

Poziom realizacji dwóch pozostałych na koniec 2018 roku był następujący:

- Liczba osób uczestniczących w zajęciach, warsztatach pochodzących z obszaru rewitalizacji - 93,75%
- Liczba nowych członków organizacji Uniwersytet Trzeciego Wieku ogółem - 87,50%.

Nowe osoby uczestniczących w zajęciach a pochodzące z obszaru rewitalizacji, a także nowi członkowie organizacji Uniwersytet Trzeciego Wieku, były pozyskiwane także w roku 2019 oraz 2020, w związku kontynuacją niektórych działań. Zestawienie liczby osób z obszaru rewitalizacji oraz liczby nowych członków organizacji pozyskanych do końca 2018 roku z ilością takich osób w latach późniejszych wraz z odniesieniem do wartości docelowych przedstawia poniższa tabela.

Nazwa wskaźnika	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości w roku 2019	Wartości w roku 2020	Wartości docelowe
Liczba osób uczestniczących w zajęciach, warsztatach pochodzących z obszaru rewitalizacji	60	32	32	64
Liczba nowych członków organizacji Uniwersytet Trzeciego Wieku ogółem	28	4	6	32

Działania podejmowane w kolejnych latach przyczyniły się do tego, że wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte.

Również w ramach projektów uzupełniających zostały podjęte dodatkowe działania mające na celu aktywizację osób starszych. W grudniu 2018 roku utworzono Dzienny Dom Seniora, który jest ośrodkiem wsparcia dziennego dysponującym 30 miejscami. W placówce odbywają się m.in. zajęcia ruchowe o charakterze usprawniającym oraz zajęcia tematyczne, np. z dziedziny literatury czy muzyki. Organizowane są także wydarzenia okolicznościowe, np. wyjścia do muzeum czy teatru. Na utworzenie i prowadzenie Dziennego Domu Seniora zostało w roku 2018 przyznane dofinansowanie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych.

Cele pośrednie projektu:

- zachowanie, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury.

Projekt miał na celu zwiększenie świadomości prozdrowotnej i wzrost aktywności społecznej osób starszych poprzez promocję aktywnego i zdrowego życia seniorów. Realizacja projektu zakładała poprawę integracji i seniorów w środowisku lokalnym, poprawę integracji międzypokoleniowej, a w konsekwencji poprawę jakości życia osób starszych.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Dotacja z funduszy UE	70 000,00 zł	11 000,00 zł
Budżet lokalny (budżet Miasta)	(bez podziału na źródła finansowania)	14 000,00 zł
Środki własne		7 370,00 zł
Inne		3 000,00 zł
Suma	70 000,00 zł	35 370,00 zł

4. Rawa Gra dla Wszystkich

Projekt był realizowany przez Stowarzyszenie TOPORY. Jego realizacja zakończyła się w 2018 roku.

Zakres rzeczowy:

W ramach realizacji projektu odbyły się turnieje gier, np. w ramach Rawskiego Dnia Gier „Topogranie”, gry miejskie oraz warsztaty gier narracyjnych (fabularnych). Zajęcia prowadzone w ramach projektu z dziećmi i młodzieżą służyły rozwijaniu kreatywności i wyobraźni, a jednocześnie były okazją do nauki pracy zespołowej.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości docelowe
Rawa Gra dla Wszystkich	Liczba edycji rawskiego dnia gier, konkursów i zabaw skierowanych do najmłodszych mieszkańców Rawy	szt.	0	10	6
	Liczba turniejów/ gier zorganizowanych dla najmłodszych mieszkańców Rawy Mazowieckiej	szt.	0	8	11

UWAGI:

Wartości osiągnięte dla pierwszego ze wskaźników przekroczyły wartość docelową o 37,5 %. Drugi ze wskaźników produktu został zrealizowany w 72,73%.

Niektóre z zaplanowanych działań nie zostały zrealizowane w pełnym zakresie. W związku z powyższym, zdecydowano się na kontynuowanie niektórych z nich w latach przyszłych. Działania zaplanowane na potrzeby realizacji projektu były prowadzone także w roku 2019 oraz 2020. Zestawienie wartości tego niezrealizowanego w 2018 roku wskaźnika z wartościami osiągniętymi w roku 2019 oraz 2020 oraz z wartością docelową przedstawia poniższa tabela.

Nazwa wskaźnika	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartość w roku 2019	Wartość w roku 2020	Wartości docelowe
Liczba turniejów/ gier zorganizowanych dla najmłodszych mieszkańców Rawy Mazowieckiej	8	2	1	11

Na podstawie powyższej tabeli można stwierdzić, że wszystkie wskaźniki produktu dla tego projektu zostały ostatecznie osiągnięte. Podjęcie decyzji dotyczącej kontynuacji niektórych działań w ramach zakończonego już projektu, miało pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji i mieszkańców będących odbiorcami projektu.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości docelowe
Rawa Gra dla Wszystkich	Liczba uczestników biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach w odniesieniu do jednego spotkania	osoby	0	52	50
	Liczba uczestników biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach całościowo	osoby	0	185	150
	Liczba nowych członków Stowarzyszenia z obszaru rewitalizacji	osoby	0	6	6
	Liczba nowych członków Stowarzyszenia ogółem	osoby	0	18	13

UWAGI:

Ponieważ wartość jednego wskaźnika jest równa, a trzech kolejnych nawet wyższa niż zakładane wartości docelowe, wskaźniki rezultatu dla tego projektu należy uznać za osiągnięte. Po zakończeniu realizacji projektu, w latach 20219 i 2020 Stowarzyszenie TOPORY nadal organizowało różnego rodzaju gry i konkursy dla dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych.

Cele pośrednie projektu:

- zachowanie, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury,

- tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenie kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Projekt miał na celu aktywizację społeczną oraz budowanie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży poprzez organizację wydarzeń wykorzystujących różnorodne gry (m.in. miejskie, strategiczne, fabularne, planszowe, zręcznościowe, karciane). Realizacja projektu miała przyczynić się do zwiększenia aktywności społecznej dzieci i młodzieży.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Budżet lokalny (budżet Miasta)	20 000,00 zł	30 000,00 zł
Dotacja z budżetu państwa	(bez podziału na źródła finansowania)	400,00 zł
Środki własne		23 028,00zł
Suma	20 000,00 zł	53 428,00 zł

5. Pomóż Innym i Sobie

Projekt był realizowany przez Fundację „Obudźmy Nadzieję”. Jego realizacja zakończyła się w 2018 roku.

Zakres rzeczowy:

Fundacja Obudźmy Nadzieję prowadziła w ramach projektu działalność promującą wolontariat, np. podczas imprez dla mieszkańców miasta. Przedstawiciele fundacji spotykali się także z uczniami szkół podstawowych i średnich celem promocji wolontariatu. Zorganizowano również kursy pierwszej pomocy przedmedycznej.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości docelowe
Pomóż Innym i Sobie	Liczba akcji promocyjnych organizowanych przez fundację	szt.	0	12	12
	Liczba warsztatów/kursów w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej dla wolontariuszy i mieszkańców miasta	szt.	0	2	2
	Liczba warsztatów interpersonalnych dla wolontariuszy	szt.	0	9	8

UWAGI:

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, że założone wartości docelowe zostały osiągnięte.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości docelowe
Pomóż Innym i Sobie	Liczba nowych wolontariuszy pozyskanych w ramach realizacji projektu ze wskazaniem ile osób zamieszkuje obszar rewitalizacji	osoby	0	8/2	10/4

UWAGI:

W przypadku liczby nowo pozyskanych wolontariuszy wskaźnik został zrealizowany w 80%. Jeżeli chodzi o ilość nowych wolontariuszy z obszaru rewitalizacji, to wskaźnik ten został zrealizowany w 50%.

Działania zaplanowane na potrzeby realizacji projektu były prowadzone także w roku 2019 oraz 2020. Zestawienie wartości niezrealizowanych w 2018 roku wskaźników z wartościami osiągniętymi w roku 2019 i 2020 oraz z wartością docelową przedstawia poniższa tabela. Kontynuacja niektórych działań w ramach zakończonego już projektu przyczyniła się do osiągnięcia zakładanych na etapie opracowywania projektu celów.

Nazwa wskaźnika	Wartości osiągnięte na koniec 2018 roku	Wartości w roku 2019	Wartości w roku 2020	Wartości docelowe
Liczba nowych wolontariuszy pozyskanych w ramach realizacji projektu ze wskazaniem ile osób zamieszkuje obszar rewitalizacji	8/2	2/1	0/0	10/4

Na podstawie powyższej tabeli można stwierdzić, że wskaźnik dotyczący liczby nowo pozyskanych wolontariuszy został zrealizowany w 2019 roku, natomiast wartość wskaźnika dotyczącego ilości nowych wolontariuszy z obszaru rewitalizacji wzrosła z 50% w 2018 roku do 75% w 2019 roku.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenie kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Projekt miał na celu promowanie idei wolontariatu oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i starszych. Działania podejmowane w ramach projektu miały się także przyczynić do zintegrowania społeczności lokalnej i wzmacniania więzi społecznych.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Budżet lokalny (budżet Miasta)	20 000,00 zł	16 000,00 zł
Środki własne	(bez podziału na źródła finansowania)	12 886,41 zł
Inne		947,89 zł
Suma	20 000,00 zł	29 834,30 zł

6. Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych

Projekt był realizowany przez Miasto Rawa Mazowiecka. Centrum zostało otwarte w 2019 roku.

Zakres rzeczowy:

Celem projektu było stworzenie miejsca umożliwiającego organizacjom pozarządowym działającym na obszarze miasta Rawa Mazowiecka rozwinięcie aktywności oraz ewentualne wspólne działania, również na rzecz mieszkańców. Placówka została otwarta 11 stycznia 2019 roku. Początkowo mieściła się przy ul. Armii Krajowej 2, natomiast od czerwca 2020 roku została przeniesiona do pomieszczeń na ul. Warszawską 12. Zarówno poprzedni jak i obecny lokal jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach oferty Centrum realizowane były i są specjalistyczne szkolenia i warsztaty dla organizacji pozarządowych, w ramach których przekazywane były i są informacje np. o możliwościach pozyskania środków zewnętrznych oraz wiedza przydatna przy pisaniu projektów czy sporządzaniu sprawozdań finansowych.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte w 2019 roku	Wartości docelowe
Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych	Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych	szt.	0	1	1
	Powierzchnia wyremontowanych i wyposażonych pomieszczeń pod działalność Centrum	m ²	0	22	60

UWAGI:

Pierwszy wskaźnik produktu został osiągnięty - placówka została utworzona, wyposażona i otwarta. Na moment otwarcia Centrum drugi wskaźnik został zrealizowany w 36,67 %. Jego wartość uległa zwiększeniu, po zmianie siedziby na pomieszczenie o powierzchni 33,5 m² w 2020 roku, i obecnie wynosi 55,83 % wartości docelowej. Powierzchnia pomieszczeń placówki jest mniejsza od zakładanej, ponieważ w zasobach lokalowych miasta nie udało się znaleźć lokalu odpowiedniej wielkości dostępnego również dla osób niepełnosprawnych. Z kolei wynajęcie większej powierzchni skutkowałoby wyższymi kosztami z tytułu wynajmu. W razie konieczności przeprowadzenia konferencji czy szkoleń wymagających większego pomieszczenia, zapewniono możliwość nieodpłatnego korzystania z pomieszczeń w Bibliotece Miejskiej lub w Miejskim Domu Kultury. Tak więc powierzchnię dostępną pod działalność centrum można uznać za wystarczającą, tym bardziej, że obecnie jest ona o ponad 50 % większa niż pierwotnie.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2019 roku	Wartości docelowe
Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych działających w ramach Centrum	sztuki	0	24	20

UWAGI:

Projekt został zrealizowany w 2019 roku, kiedy Centrum rozpoczęło działalność. Wskaźnik rezultatu także został osiągnięty w 2019 roku, a jego wartość przekroczyła wtedy wyznaczoną wartość docelową. Z uwagi na zmianę siedziby oraz nowy regulamin korzystania z Centrum rozpoczęto podpisywanie nowych porozumień z organizacjami pozarządowymi działającymi w ramach Centrum. Wartość wskaźnika będzie monitorowana pod kątem osiągnięcia wartości docelowej na koniec realizacji procesu rewitalizacji.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- tworzenie warunków do rozwoju sektora MŚP i podmiotów ekonomii społecznej,

- tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenie kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Cele pośrednie projektu:

- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych.

Projekt dotyczący Rawskiego Centrum Organizacji Pozarządowych miał służyć aktywizacji i integracji organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Rawa Mazowiecka.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Budżet beneficjenta	300 000,00 zł (bez podziału na źródła finansowania)	38 186,98 zł
Suma	300 000,00 zł	38 186,98 zł

W tym miejscu warto nadmienić, że środki wydatkowane na utworzenie i wyposażenie placówki okazały się wielokrotnie niższe od środków planowanych w LPRMRM 2025.

7. Projekt Aktywizacja i Integracja

Projekt był realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej. Realizacja projektu zakończyła się w 2019 roku.

Zakres rzeczowy:

Program obejmował dwa bloki działań: aktywizację zawodową i integrację społeczną. Aktywizacja zawodowa polegała na zorganizowaniu prac społecznie użytecznych. Były one realizowane w jednostkach należących do Miasta. Integracja społeczna obejmowała cykl zajęć warsztatowych i integracyjnych m.in. z zakresu komunikacji interpersonalnej, asertywności, gospodarowania czasem, radzenia sobie ze stresem, tworzenia dokumentów aplikacyjnych oraz aktywnego poszukiwania pracy. Zajęcia były prowadzone przez psychologa i doradcę zawodowego.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2017 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Projekt Aktywizacja i Integracja	Liczba godzin przepracowanych w formie prac społecznie użytecznych (blok aktywizacja)	godziny	0	1560	800
	Liczba godzin poradnictwa indywidualnego oraz warsztatów trenerskich z doradcą zawodowym	godziny	0	1560	800

UWAGI:

Na koniec 2019 roku oba wskaźniki produktu zostały zrealizowane, a ich wartości nawet przekroczyły w znacznym stopniu zakładane wartości docelowe.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2017 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2019 roku	Wartości docelowe
Projekt Aktywizacja i Integracja	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	0	6	2
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	0	19	12
	Liczba osób z obszaru rewitalizacji, które po opuszczeniu programu: a. uzyskały kwalifikacje, b. podjęły pracę lub ją kontynuowały	osoby	0	a. 7 b. 0	a. 4 b. 4

UWAGI:

Dane odnośnie projektu zostały zaktualizowane o informacje dostępne na koniec 2020 roku odnośnie liczby osób, które wzięły udział w edycji 2018 i 2019, a następnie podjęły zatrudnienie. Trzy spośród badanych wskaźników osiągnęły, a nawet znacząco przekroczyły założone wartości docelowe. Nadal będzie monitorowany wskaźnik, dotyczący osób z obszaru rewitalizacji, które w ramach projektu podjęły lub kontynuowały pracę.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- tworzenie warunków do rozwoju sektora MŚP i podmiotów ekonomii społecznej,
- tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenia kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Cele pośrednie projektu:

- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania.

Celem projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych, szczególnie tych najbardziej oddalonych od rynku pracy.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Środki gminy	20 000,00 zł	10 949,69 zł
Refundacja kosztów prac społecznie użytecznych z PUP	(bez podziału na źródła finansowania)	7 720,20 zł
Suma	20 000,00 zł	18 669,89 zł

III. Projekty w trakcie realizacji

1. „Szkoła twórczych umysłów” – rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej (zgodnie z celami projektu pn. Wykluczamy Wykluczenie – Wysoka Jakość Edukacji wskazanego w LPRMRM 2025)

Projekt realizowany przez Szkołę Podstawową nr 2 w Rawie Mazowieckiej. Termin zakończenia realizacji projektu to marzec 2021 roku. Do instytucji zarządzającej wystąpiono z wnioskiem o możliwość przedłużenia realizacji projektu do 31 marca 2021 roku, ponieważ w 2020 roku zadanie było realizowane w węższym zakresie z uwagi na epidemię COVID-19.

Projekt, który pierwotnie miał być realizowany przez gimnazja nie otrzymał dofinansowania. W celu dostosowania zapisów LPR dotyczących projektu do reformy edukacji zakładającej stopniowe wygaszanie gimnazjów, wystąpiono do instytucji zarządzającej - Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, o wyrażenie zgody na modyfikację projektu. Po otrzymaniu zgody, projekt pod nazwą „Wykluczamy Wykluczenie - wysoka jakość edukacji w Gimnazjum nr 1 i nr 2” został zmodyfikowany. W 2018 roku trzy szkoły podstawowe z terenu Rawy Mazowieckiej złożyły wniosek o dofinansowanie do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi. Dwie szkoły – Szkoła Podstawowa nr 1 i Szkoła Podstawowa nr 2, przeszły pozytywnie etap oceny formalno-merytorycznej. Tylko jedna z nich - Szkoła Podstawowa nr 2 została rekomendowana do dofinansowania. Realizatorem projektu pod nazwą: „Szkoła twórczych umysłów - rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej” została, jak wskazuje tytuł projektu, Szkoła Podstawowa nr 2.

Zakres rzeczowy:

W ramach realizacji projektu zaplanowano wzrost jakości i atrakcyjności nauczania przez podwyższenie kwalifikacji nauczycieli oraz doposażenie szkoły w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne. Kolejnym elementem projektu były także, z jednej strony, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, a z drugiej – zajęcia rozwijające umiejętności matematyczno-przyrodnicze, językowe i cyfrowe oraz kompetencje przedsiębiorczości uczniów rawskiej „dwójki”.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
„Szkoła twórczych umysłów- rozwój kompetencji	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności	osoby	0	438	288

kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej”	uniwersalnych w programie				
	Liczba szkół, których pracowni przedmiotowe zostały wyposażone w programie	szt.	0	1	1
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	0	1	1
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	0	24	6
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	0	70	60
	Liczba szkół lub placówek objętych wsparciem, w których minimum 25% uczniów posiada specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne	szt.	0	0	1
	Liczba uczniów objętych wsparciem z zakresu rozwijania kompetencji przedsiębiorczości	osoby	0	83	40
	Liczba uczniów objętych indywidualizacją pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi	osoby	0	146	145
	Liczba szkół lub placówek zlokalizowanych na terenie miast średnich	szt.	0	1	1

UWAGI:

Wskaźniki produktu i ich wartości docelowe zostały zmienione w stosunku do Raportu Otwarcia LPRMRM 2025 w związku z dostosowaniem projektu do reformy edukacji i złożeniem nowego wniosku o dofinansowanie na realizację zmienionego projektu. Wartości wszystkich wskaźników produktu, oprócz jednego, osiągnęły założone wartości docelowe, przy czym wielkości niektórych z nich przekroczyły już w 2020 r. zakładane wartości docelowe, czasem nawet znacznie.

Na koniec 2020 roku nie udało się osiągnąć wskaźnika dotyczącego liczby szkół lub placówek objętych wsparciem, w których minimum 25% uczniów posiada specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne – jego wartość wyniosła 0. W tym miejscu warto zwrócić uwagę, że ostateczny termin realizacji projektu został wydłużony do 31 marca 2021 roku, istnieje więc możliwość wzrostu wartości poszczególnych wskaźników projektu.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
„Szkoła twórczych umysłów-rozwoj kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy w Szkole Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej”	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu	osoby	0	159	230
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	0	0	1
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	0	0	1
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	0	17	48

UWAGI:

Niektóre wskaźniki rezultatu i wszystkie wartości docelowe zostały zmienione w stosunku do Raportu Otwarcia LPR w związku z dostosowaniem projektu do reformy edukacji i wdrażaniem projektu, pod inną nazwą, przez Szkołę Podstawową nr 2 w Rawie Mazowieckiej. Żaden spośród badanych wskaźników rezultatu nie osiągnął założonych wartości docelowych.

Poziom realizacji poszczególnych wskaźników na koniec 2020 roku był następujący:

- Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu – 69,13 %
- Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 0 %
- Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 0 %
- Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 35,42 %

Z uwagi na fakt, że ostateczny termin realizacji projektu został wydłużony do 31 marca 2021 roku, a więc realna wartość wskaźników będzie znana po zakończeniu projektu.

Cel bezpośredni projektu:

- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej).

Cele pośrednie projektu:

- wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego,
- tworzenie warunków do rozwoju sektora MŚP i podmiotów ekonomii społecznej,
- tworzenie warunków do aktywizacji i zatrudniania osób bezrobotnych, m.in. osób niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenia kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Jeżeli będzie taka możliwość, to zostaną podjęte kroki mające na celu pozyskanie środków dla innych szkół, np. w nowej perspektywie unijnej.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Środki własne	700 000,00 zł	74 808,00 zł
Dofinansowanie RPO Wł na lata 2014-2020	(bez podziału na źródła finansowania)	917 997,64 zł
Suma	700 000,00 zł	992 805,64 zł

2. Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka

Projekt jest realizowany przez Miasto Rawa Mazowiecka.

Na projekt składają się cztery następujące zadania:

1. Adaptacja i rozbudowa zabytkowych jatek w celu nadania nowej funkcji społecznej, w tym kulturalnej. Realizację zadania zakończono w 2020 roku.
2. Przebudowa i remont zabytkowego budynku Muzeum Ziemi Rawskiej wraz z zagospodarowaniem otoczenia. Realizację zadania zakończono w 2017 roku (protokół odbioru prac), natomiast otwarcie placówki po remoncie odbyło się w kwietniu 2018 roku.
3. Rewaloryzacja zabytkowego Parku Miejskiego. Realizację zadania zakończono w 2018 roku.
4. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego. Zakończenie zadania jest planowane w 2022 roku.

Zakres rzeczowy:

- opracowanie dokumentacji projektowej

- roboty budowlane, w tym m.in.:

a) remont i rozbudowa zabytkowego budynku jatek miejskich

b) remont i przebudowa budynku muzeum oraz zagospodarowanie jego otoczenia

c) prace brukarskie w alejkach oraz alejki z nawierzchni naturalnej, pochylnia dla osób ze szczególnymi potrzebami, renowacja mostku, nowe nasadzenia, berso, monitoring, oświetlenie i plac zabaw w parku miejskim,

d) nowe nawierzchnie traktów pieszych, nowe zagospodarowanie przestrzeni

- nadzór inwestorski w ramach poszczególnych zadań, a w przypadku zadania dotyczącego przestrzeni Rynku Starego Miasta także nadzór archeologiczny i autorski,

- przeprowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych w zakresie realizacji i źródła dofinansowania z UE.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	5,62	8,45
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	0	2	2

	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich	m ²	0	907,18	907,18
	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	0	0	9268
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km	0	0,55	1,72
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	0	3	3

UWAGI:

Na koniec 2020 roku zostały osiągnięte trzy z sześciu wskaźników produktu uwzględnionych w tym projekcie, natomiast poziom realizacji pozostałych wskaźników był następujący:

- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 66,51 %
- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 0 %
- Długość przebudowanych dróg gminnych – 31,98 %

Ponieważ ostatnie zadanie z czterech, składających się na projekt, jest jeszcze na etapie realizacji, można zakładać, że po jego zakończeniu pozostałe wskaźniki także zostaną osiągnięte.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	0	2
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy kobiety/mężczyźni	EPC	0	0	2

UWAGI:

Zakłada się, że wskaźniki rezultatu zostaną osiągnięte po zakończeniu realizacji wszystkich zadań składających się na projekt pn. „Rewitalizacja Miasta Rawa Mazowiecka”.

Cele bezpośrednie projektu:

- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, pomocy społecznej, kultury i administracji publicznej),
- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych,
- zachowanie, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury,
- wzmocnienie walorów przyrodniczych i kulturowych,
- wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego,
- tworzenie warunków do rozwoju sektora MŚP i podmiotów ekonomii społecznej.

Cele pośrednie projektu:

- wzmocnienie więzi społecznych, współpracy i zaufania.

Projekt ma na celu kompleksową rewitalizację centrum miasta Rawa Mazowiecka, której wynikiem będzie wprowadzenie oraz przywrócenie na miejskim obszarze zdegradowanym funkcji społecznych, w tym kulturalnych oraz gospodarczych, związanych z funkcją usługowo-handlową. Realizacja celu wpłynie na ograniczenie niekorzystnych zjawisk o charakterze społecznym oraz zapewnienie mieszkańcom szerokiego dostępu do usług publicznych. Infrastruktura zostanie dostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Dotacja z funduszy UE	2 458 891,31 zł
Środki własne	8 823 825,91 zł
Inne krajowe środki publiczne	2 197 000,00 zł
Suma	13 479 717,22 zł

3. Rawscy Skauci jak Zawisza

Projekt jest realizowany przez Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza”. Realizacja projektu powinna zakończyć się w 2020 roku. Z uwagi na epidemię COVID-19, w roku 2020 nie zostały jednak przeprowadzone wszystkie planowane działania. Na przykład, zorganizowanie wystawy fotografii dokumentującej zrealizowane przedsięwzięcia, która miała być zaprezentowana na obszarze rewitalizacji, jak również przeprowadzenie gry miejskiej. Działania te zostały przesunięte na 2021 rok. Na 2021 rok zaplanowano też podjęcie działań mających na celu pozyskanie nowych członków Stowarzyszenia.

Zakres rzeczowy:

Celem projektu jest ożywienie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji poprzez zajęcia edukacyjne, również gry plenerowe, oraz organizację wydarzeń kulturalnych na obszarze rewitalizowanym. W ramach realizowanych zadań harcerze ze Stowarzyszenia Katolickiego „Zawisza” organizują też spotkania i zbiórki.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Rawscy Skauci jak Zawisza	Liczba zajęć i spotkań w ciągu roku organizowanych przez harcerstwo	szt.	0	478	504
	Liczba biwaków, wycieczek, zlotów, wypoczynku letniego i zimowego	szt.	0	44	32
	Liczba imprez integrujących mieszkańców i promujących zdrowy styl życia	szt.	0	18	20

UWAGI:

Jak widać z powyższej tabeli, jeden ze wskaźników został osiągnięty, a jego wartość przekroczyła nawet zakładaną wartość docelową.

Poziom realizacji dwóch pozostałych wskaźników był na koniec 2020 roku następujący:

- Liczba zajęć i spotkań w ciągu roku organizowanych przez harcerstwo – 94,84 %
- Liczba imprez integrujących mieszkańców i promujących zdrowy styl życia – 90 %.

Ponieważ realizacja projektu została przedłużona na rok 2021, wartości tych wskaźników będą ostatecznie znane w kolejnym raporcie z monitoringu.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Rawscy Skauci jak Zawisza	Liczba osób biorących udział w proponowanych przez organizatora zajęciach i grach ogółem	osoby	0	1060	500
	Liczba nowych członków Stowarzyszenia ogółem	osoby	0	45	30
	Liczba nowych członków Stowarzyszenia z obszaru rewitalizacji	osoby	0	3	4

UWAGI:

Na koniec 2020 roku dwa spośród wskaźników z powyższej tabeli zostały osiągnięte, a ich wartości znacznie przekroczyły zakładaną wartość docelową.

Poziom realizacji ostatniego ze wskaźników był następujący:

- Liczba nowych członków Stowarzyszenia z obszaru rewitalizacji – 75 %.

Ponieważ na 2021 rok zaplanowano też inne działania wynikające w projekcie, w związku z trwającą pandemią COVID-19, ostateczna wartość wskaźników będzie znana na etapie kolejnego raportu z monitoringu.

Cele bezpośrednie projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych,
- wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego.

Cele pośrednie projektu:

- wzmacnianie walorów przyrodniczych i kulturowych,
- wspieranie przedsiębiorczości, podnoszenia kompetencji oraz reintegracji zawodowej (m.in. mobilności przestrzennej i sektorowej).

Projekt ma na celu propagowanie pozytywnych wartości i kształtowanie pozytywnych postaw wśród młodzieży. Jego realizacja ma przyczynić się do wzmacniania międzypokoleniowych więzi społecznych oraz poprawy dostępu do usług kulturalnych.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Środki własne	20 000,00 zł	313 343,18 zł
Budżet lokalny (budżet Miasta)	(bez podziału na źródła finansowania)	56 906,00 zł
Suma	20 000,00 zł	370 249,18 zł

4. Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych

Projekt jest realizowany przez Gminę Miasto Rawa Mazowiecka.

Zakres rzeczowy:

Realizacja projektu rozpoczęła się od wykonania opracowania pn. „Diagnoza sytuacji mieszkaniowej na potrzeby stworzenia Kompleksowego Systemu Wsparcia Zasobów Mieszkaniowych”. Zasadniczym celem tego opracowania była diagnoza warunków mieszkaniowych obszaru rewitalizacji w Rawie Mazowieckiej oraz dobór rozwiązań i instrumentów, które pomogą uruchomić proces odnowy zasobów mieszkaniowych. Na podstawie diagnozy Miasto przygotowało instrumenty - finansowe oraz pozafinansowe przeznaczone dla właścicieli budynków oraz wspólnot mieszkaniowych. Wśród instrumentów finansowych można wymienić :

- konkurs na najładniejszą elewację, którego pierwsza edycja została ogłoszona w listopadzie 2019 r. i rozstrzygnięta w grudniu 2020 r., natomiast druga była ogłoszona w 2020 r.,
- przyjętą w grudniu 2019 r. uchwałę dającą możliwość skorzystania z niższej opłaty za zajęcie pasa drogowego niż miało to miejsce dotychczas w sytuacji, kiedy remont dotyczy elewacji budynku,
- dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze miasta Rawa Mazowiecka na podstawie uchwały XLVIII/360/10 Rady Miasta Rawa Mazowiecka z dnia 30 czerwca 2010 r. Instrumentem pozafinansowym opracowanym w ramach realizacji projektu jest poradnik dla właścicieli nieruchomości. Poradnik opisuje instrumenty, które mogą być wykorzystane przez właścicieli nieruchomości przyczyniając się do poprawy jakości zasobów mieszkaniowych w mieście, również na obszarze rewitalizacji.

Wskaźniki produktu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych	Przygotowanie kompleksowej diagnozy, analizy dotychczasowych praktyk i kierunków działania zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych	szt.	0	2	2
	Liczba konsultacji społecznych mających	szt.	0	3	3

	na celu poinformowanie o systemie i instrumentach wsparcia				
	Liczba aktów wykonawczych prawa miejscowego, wprowadzających instrumenty wsparcia finansowego i organizacyjnego	szt.	0	2	2

UWAGI:

Wszystkie wskaźniki produktu zostały osiągnięte na koniec 2020 roku. Wartości tych wskaźników mogą ulec wzrostowi, ponieważ instrumenty przygotowane na etapie realizacji projektu będą nadal wdrażane w kolejnych latach.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa projektu	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartości bazowe 2016 rok	Wartości osiągnięte na koniec 2020 roku	Wartości docelowe
Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych	Liczba osób/podmiotów, która skorzystała z instrumentów wsparcia finansowego i organizacyjnego	szt.	0	4	3

UWAGI:

Wskaźnik rezultatu, wyznaczony dla tego projektu, został osiągnięty, a nawet przekroczony, na koniec 2020 roku. Wartość tego wskaźnika może jeszcze ulec wzrostowi, instrumenty przygotowane na etapie realizacji projektu będą nadal wdrażane w kolejnych latach.

Cel bezpośredni projektu:

- poprawa warunków mieszkaniowych.

Cel pośredni:

- wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego.

Celem projektu jest stworzenie okoliczności sprzyjających poprawie warunków mieszkaniowych poprzez opracowanie i wdrożenie systemu poprawy jakości zasobów mieszkaniowych, uwzględniającego zróżnicowany potencjał poszczególnych form mieszkalnictwa oraz wykorzystującego nowoczesne mechanizmy wsparcia finansowego.

Monitoring finansowy:

Źródła finansowania	Planowane koszty realizacji projektu w oparciu o szacunek wynikający z LPR	Rzeczywiste koszty realizacji projektu
Środki własne	50 000,00 zł (bez podziału na źródła finansowania)	25 123,00 zł
Suma	50 000,00 zł	25 123,00 zł

IV. Projekty, których realizacja rozpocznie się po 2020 roku

Bycie Eko się opłaca

Według założeń LPR projekt miał być realizowany w latach 2020-2021. Rozpoczęcie działań przewidzianych w projekcie było planowane na 2020 rok. Niestety, że względu na zagrożenie epidemiczne, działania wskazane w projekcie - np. happeningi, nie były możliwe do zorganizowania. Z tego powodu realizacja projektu została przełożona na rok 2021.

Zakres rzeczowy:

W ramach projektu przewiduje się organizację warsztatów służących nadaniu przedmiotom nowej formy a następnie pokaz tych przedmiotów w przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji. Planuje się także animacje, konkursy oraz warsztaty plastyczne o tematyce ekologicznej, a także warsztaty efektywnego zarządzania czasem dla dzieci i młodzieży.

Głównym celem projektu jest z jednej strony zwiększenie świadomości proekologicznej, a z drugiej rozwijanie postaw przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży. Dodatkowym elementem projektu jest promocja aktywnego i efektywnego spędzania czasu.

Cel bezpośrednio projektu:

- integracja społeczna i ograniczanie wykluczenia społecznego,
- wzmacnianie więzi społecznych, współpracy i zaufania,
- zapewnienie ładu przestrzennego oraz zmiana zagospodarowania i ożywienie przestrzeni publicznych,
- wzmacnianie walorów przyrodniczych i kulturowych,
- wspieranie zasobooszczędnego gospodarowania oraz ochrona środowiska przyrodniczego.

Szacowana wartość projektu to 50 000,00 zł.

V. Monitoring procesów zachodzących na obszarze rewitalizacji i w mieście.

W ramach monitorowania procesu rewitalizacji są zbierane i przetwarzane dane jakościowe i ilościowe podzielone na dwa poziomy: dla obszaru rewitalizacji oraz dla obszaru całego miasta; w drugim przypadku dokonano dodatkowego podziału na określone sfery - społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną oraz środowiskową. Obie grupy wskaźników wykazują powiązanie z cechami obszaru, którego dotyczą oraz z celami rewitalizacji, których osiągnięciu ma służyć realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na podstawie obserwacji zmian zachodzących w tych poszczególnych sferach możliwa jest ocena postępów wdrażania programu oraz planowanie przyszłych działań. W oparciu o wskaźniki można obserwować przebieg procesów w poszczególnych sferach oraz, w razie potrzeby, aktualizować zapisy Programu w celu dostosowania do stwierdzonej sytuacji i zaistniałych potrzeb.

1. Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji

Poniższa tabela przedstawia wartości poszczególnych wskaźników dla obszaru rewitalizacji. Wartość bazowa odnosi się do roku 2016 i jest ona porównywana z wartościami osiągniętymi w kolejnych latach. Dane pochodzą ze statystyki publicznej, od powiatowych i miejskich jednostek organizacyjnych oraz od organizacji pozarządowych.

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	Jednostka miary	Wartość bazowa 2016 rok	2017 rok	2018 rok		2019 rok	2020 rok
Liczba popełnionych przestępstw	sztuka	31	65	Ulice znajdujące się w całości na obszarze rewitalizacji	23	31	29
				Ulice znajdujące się częściowo na obszarze rewitalizacji	61		
Liczba popełnionych wykroczeń	Ulice znajdujące się w całości na obszarze rewitalizacji	48	40	43		28	84
	Ulice znajdujące się częściowo na obszarze rewitalizacji	111	104	88			

Liczba osób bezrobotnych	osoba	51	53	51	41	63
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	osoba	38	32	24	21	28
Liczba wydarzeń organizowanych w przestrzeniach publicznych	sztuka	85	54	106	88	48
Liczba zgłoszonych projektów w ramach budżetu obywatelskiego	sztuka	4	4	9	10	8
Liczba zgłoszonych projektów w ramach budżetu obywatelskiego przez inicjatorów z obszaru rewitalizacji	sztuka	0	0	1	1	2
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie pomocy społecznej	osoba świadczeniobiorca	133	122	111	106	85
	osoba łącznie liczba osób w rodzinach	187	194	135	274	126
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,55	6,04	5,62	0,56	1,54
Liczba wspartych obiektów infrastruktury	sztuka	8	2	2	3	5
Rekultywowana przestrzeń otwarta (tereny zieleni)	ha	0	0	0,4	0	0
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	sztuka	0	1	0	4	1
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	sztuka	0	1	2	0	1

Liczba osób uczestniczących w zajęciach z edukacji ekologicznej	osoba	302	465	792	185	163
Liczba członków organizacji pozarządowych	osoba	247	212	152	135	156
Liczba wolontariuszy w organizacjach pozarządowych	osoba	34	18	33	20	33
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły swoje kompetencje (społeczne, rodzicielskie lub życiowe)	osoba	0	2	4	3	0
Liczba ulokowanych przedsiębiorstw	sztuka	16	0	21	0	17
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²	0	124,25	18	0	542,5
Powierzchnia objęta nadzorem wizyjnym (monitoringiem)	ha	0	0	5,5	0	0,04
Liczba osób uczestniczących w zajęciach (warsztatach, szkoleniach, itp.) podnoszących kompetencje zawodowe	osoba Osoby które podniosły swoje kompetencje	8	59	97	94	74
	osoba Osoby które po podniesieniu kompetencji uzyskały zatrudnienie lub awans	8	11	8	9	9

W odniesieniu do obszaru rewitalizacji kluczowe znaczenie wydają się mieć wskaźniki dotyczące bezrobocia i sytuacji społeczno-ekonomicznej, przestępczości i poprawy bezpieczeństwa, aktywności obywatelskiej oraz przedsiębiorczości. Analizując wskaźniki nawiązujące do wymienionych powyżej dziedzin można wyciągnąć wnioski sformułowane poniżej.

Do roku 2019 zmniejszała się liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych. Można domniemywać, że jest to skutek działań rewitalizacyjnych i sytuacji gospodarczej w kraju. Ten pozytywny trend uległ zmianie w roku 2020, jednak można przypuszczać, że powodem tej niekorzystnej zmiany była epidemia COVID-19 i wynikłe z niej utrudnienia na rynku pracy.

Kolejnym pozytywnym zjawiskiem jest tendencja spadkowa liczby osób objętych wsparciem w zakresie pomocy społecznej, którą można było zaobserwować już w poprzednim raporcie z 2019 roku. Utrzymała się ona również w 2020 roku.

Dużą poprawę należy także odnotować w dziedzinie budżetu obywatelskiego, którego część przypada na projekty realizowane na obszarze rewitalizacji. W 2018 roku nastąpił znaczący wzrost liczby projektów zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego. Wzrost ten utrzymuje się do chwili obecnej i może wskazywać na wzrost aktywności obywatelskiej. Jednakże należy zaznaczyć, że znacząca większość projektów budżetu obywatelskiego jest zgłaszana przez mieszkańców miasta niezamieszkałych na obszarze rewitalizacji. Ilość inicjatorów projektów budżetu obywatelskiego z obszaru rewitalizacji nie wzrasta aż tak dynamicznie jak ilość zgłaszanych projektów.

Wskaźnikami o istotnym znaczeniu, które powinny być brane pod uwagę podczas diagnozowania, czy rewitalizowany obszar wychodzi ze stanu kryzysowego, są wskaźniki mówiące o liczbie popełnionych przestępstw i wykroczeń. Jeżeli chodzi o obszar rewitalizacji miasta Rawa Mazowiecka, to analiza tych wskaźników jest trudna z uwagi na sposób, w jaki dane są zbierane przez miejscową jednostkę policji. Liczba popełnionych przestępstw od 2018 roku nie jest odnoszona ściśle do obszaru rewitalizacji, ponieważ nie ma możliwości przypisania poszczególnych incydentów do konkretnych numerów posesji. W związku z powyższym od 2018 roku dane są zbierane z podziałem na ulice znajdujące się w całości oraz częściowo na obszarze rewitalizacji. Tendencja dla tak wyodrębnionych wskaźników może być analizowana na przestrzeni ostatnich trzech lat. Z analizy wynika, że na obu rodzajach ulic nastąpił znaczący wzrost liczby przestępstw w 2019 roku. W 2020 roku tendencja ta uległa zahamowaniu. Jeżeli chodzi o wykroczenia, to począwszy od 2016 roku były one analizowane z podziałem na ulice znajdujące się w całości oraz częściowo na obszarze rewitalizacji, z uwagi na niemożność przypisania popełnionych wykroczeń do konkretnych numerów posesji. Także tutaj można obserwować pewien wzrost ilości wykroczeń w 2019 roku. Natomiast, z uwagi na zmianę sposobu rejestrowania tych danych przez policję, począwszy od roku 2020 dane można odnosić precyzyjnie do obszaru rewitalizacji. W związku z tym, niemożliwe jest miarodajne porównanie danych z roku 2020 z danymi z lat ubiegłych, natomiast taki sposób analizowania danych gwarantuje większą precyzję w określeniu wartości danego wskaźnika i bardziej adekwatne wnioski, które będą mogły być wyciągane w latach następnych.

Ważnymi wskaźnikami wymykającymi się jednoznacznej ocenie są także wskaźniki dotyczące ilości członków organizacji pozarządowych, jak również liczba ulokowanych przedsiębiorstw. W poprzednim raporcie z monitoringu zwrócono uwagę na rokroczny spadek w organizacjach pozarządowych ilości członków zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, pomimo systematycznego wzrostu liczby organizacji pozarządowych na terenie miasta. Kontynuacja tej tendencji miała miejsce również w 2019 roku, jednakże rok 2020 przyniósł korzystną zmianę w tym względzie. Wartość wskaźnika w 2020 roku wzrosła nieco powyżej poziomu z 2018 roku, nie osiągając jednakże wartości z lat 2016 i 2017. Można domniemywać, że jest to początek korzystnego trendu dotyczącego tego zagadnienia. W tym miejscu warto wrócić do wyjaśnienia, dlaczego wartość wskaźnika może wydawać się nieco problematyczna. Informacja na temat liczby organizacji pozarządowych na terenie miasta jest ustalana na podstawie informacji pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego, natomiast informacje dotyczące ilości członków i wolontariuszy organizacji pozarządowych z obszaru rewitalizacji pochodzą od samych organizacji pozarządowych. Niestety sprawozdawczość ze strony niektórych organizacji zawodzi i nie odsyła one informacji, o które są proszone. Podczas ewaluacji on-going, która miała miejsce w 2020 roku, zasugerowano korektę dotychczas zaproponowanych wskaźników i wprowadzenie wskaźników uwzględniających odpowiednio stosunek liczby członków/wolontariuszy organizacji pozarządowych do liczby organizacji, które udostępniły dane za określony rok. Wskaźnik taki jest określany począwszy od 2020 roku.

Jeżeli chodzi o liczbę przedsiębiorstw ulokowanych na obszarze rewitalizacji, to w omawianym w tym opracowaniu okresie, sytuacja zmieniała się diametralnie w stosunku rok do roku. Widoczna jest duża rotacja przedsiębiorstw. W związku z powyższym podczas ewaluacji zasugerowano uzupełnienie zestawu wskaźników o dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych na obszarze rewitalizacji. Dane dotyczące tego nowego wskaźnika wraz z dotychczasowym wskaźnikiem dotyczącym liczby przedsiębiorstw ulokowanych na obszarze rewitalizacji przedstawia tabela poniżej.

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	Jednostka miary	Wartość bazowa 2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba ulokowanych przedsiębiorstw	sztuka	16	0	21	0	17
Liczba wyrejestrowanych przedsiębiorstw	sztuka	31	24	21	12	8

Wskaźnik dotyczący liczby ulokowanych przedsiębiorstw oznacza liczbę przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność na obszarze rewitalizacji lub przenieśli działalność na obszar rewitalizacji w danym roku. Natomiast wskaźnik dotyczący liczby wyrejestrowanych

przedsiębiorstw oznacza liczbę tych przedsiębiorstw spośród zarejestrowanych na obszarze rewitalizacji, które w danym roku zostały wyrejestrowane.

Po przeanalizowaniu danych z tej tabeli można wnioskować, że sytuacja przedsiębiorstw na rewitalizowanym obszarze wcale nie wygląda źle, gdyż liczba przedsiębiorstw wyrejestrowywanych z roku na rok spada. Zauważalnym trendem jest jednak nieregularność w analizowanym okresie liczby przedsiębiorstw, zarówno wyrejestrowanych jak i zarejestrowanych, jak również przewaga wyrejestrowanych przedsiębiorstw nad nowo zarejestrowanymi w okresie do 2019 r. Wiąże się to z pewną niepewnością po stronie przedsiębiorstw, odnośnie lokowania swojej działalności na obszarze rewitalizacji, do czasu zakończenia prac związanych w projektem infrastrukturalnym.

Podczas ewaluacji on-going eksperci zasugerowali oszacowanie wartości docelowych wskaźników dla obszaru rewitalizacji. Określenie tych wartości docelowych mogłoby okazać się pomocne przy określaniu stopnia realizacji programu. Propozycje wartości docelowych wskaźników wraz z wartościami bazowymi przedstawia poniższa tabela.

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	Jednostka miary	Wartość bazowa 2016 rok	Wartość docelowa 2025 rok
Liczba osób bezrobotnych	osoba	51	45
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	osoba	38	20
Liczba wydarzeń organizowanych w przestrzeniach publicznych	sztuka	85	100
Liczba zgłoszonych projektów w ramach budżetu obywatelskiego	sztuka	4	8
Liczba zgłoszonych projektów w ramach budżetu obywatelskiego przez inicjatorów z obszaru rewitalizacji	sztuka	0	3
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie pomocy społecznej	świadczeniobiorca	133	80
	łącznie liczba osób w rodzinach	187	120
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,55	8,45
Liczba wspartych obiektów infrastruktury	sztuka	8	2
Rekultywowana przestrzeń otwarta (tereny zieleni)	ha	0	0,9268

Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	sztuka	0	3
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	sztuka	0	4
Liczba osób uczestniczących w zajęciach z edukacji ekologicznej	osoba	302	400
Liczba członków organizacji pozarządowych	osoba	247	250
Liczba wolontariuszy w organizacjach pozarządowych	osoba	34	35
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły swoje kompetencje (społeczne, rodzicielskie lub życiowe)	osoba	0	8
Liczba ulokowanych przedsiębiorstw	sztuka	16	19
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²	0	684,75
Powierzchnia objęta nadzorem wizyjnym (monitoringiem)	ha	0	8,67
Liczba osób uczestniczących w zajęciach (warsztatach, szkoleniach, itp.) podnoszących kompetencje zawodowe	Osoby które podniosły swoje kompetencje	8	100
	Osoby które po podniesieniu kompetencji uzyskały zatrudnienie lub awans	8	12

Wskaźniki dotyczące ilości popełnionych przestępstw i wykroczeń zdecydowano się umieścić w osobnej tabeli z uwagi na większą przejrzystość. W odniesieniu do poszczególnych lat zmieniała się bowiem forma danych uzyskiwanych od miejscowej jednostki policji i nie we wszystkich latach możliwe było uzyskanie dokładnej wartości danych dla obszaru rewitalizacji.

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	Jednostka miary	Wartość bazowa		Wartość docelowa 2025 rok
		2016 rok	2018 rok	
Liczba popełnionych przestępstw	sztuka, Ulice znajdujące się w całości na obszarze rewitalizacji	31	23	18
	sztuka,		61	50

	Ulice znajdujące się częściowo na obszarze rewitalizacji			
Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	Jednostka miary	Wartość bazowa		Wartość docelowa 2025 rok
		2016 rok	2020 rok	
Liczba popełnionych wykroczeń	sztuکا, Ulice znajdujące się w całości na obszarze rewitalizacji	48	84	60
	sztuکا, Ulice znajdujące się częściowo na obszarze rewitalizacji	111		

2. Wskaźniki dla miasta ogółem

Wskaźniki dla całego miasta zostały podzielone na trzy grupy dotyczące następujących sfer:

- sfery gospodarczej,
- sfery społecznej,
- sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej oraz środowiskowej.

Strefa gospodarcza

Wskaźniki dla miasta ogółem	Jednostka miary	Wartość bazowa 2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców	osoba	940	950	966	992	1007
Liczba jednostek nowo-zarejestrowanych w	sztuکا	73	90	90	84	57

rejestrze REGON na 10 000 mieszkańców						
Liczba podmiotów gospodarczych z kapitałem zagranicznym	sztuka	25	26	22	28	22
Liczba przedsiębiorstw działających w sektorze turystyki WG PKD 2007 (Seksja I – Zakwaterowanie i Gastronomia)	sztuka	50	48	51	60	63
Liczba przedsiębiorstw działających w sektorze kultury WG PKD 2007	sztuka	25	25	25	25	28
Liczba całorocznych miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 mieszkańców	sztuka	15,4	15,3	15,5	16,92	18,2
Długość dróg rowerowych	km	8	8	6,3	6,3	7,3
Środki finansowe w budżecie miasta Rawa Mazowiecka pozyskane z zewnętrznych źródeł (dotacje, subwencje, krajowe, EFRR, EFS, EOG, itp.)	PLN	28 734 921	31 962 661,99	37 342 434,84	42 414 805,63	50 376 872,77
Środki finansowe w budżecie miasta Rawa Mazowiecka pozyskane z	PLN	1 638,81	1 828,53	2 136,29	2 412,94	2 914,65

zewnątrznych źródeł na 1 mieszkańca						
-------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Najważniejsze wnioski dotyczące tej sfery:

Analizując wskaźniki przedstawione w powyższej tabeli można stwierdzić systematyczną poprawę sytuacji gospodarczej miasta. Począwszy od roku bazowego 2016 systematycznie wzrasta ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Szczególnie korzystnie zdaje się wyglądać sytuacja podmiotów gospodarczych działających w sektorze turystyki, związanych z zakwaterowaniem i gastronomią. Można więc mówić o tendencji wzrostowej w dziedzinie przedsiębiorczości mieszkańców miasta. Wprawdzie w roku 2020 liczba nowych podmiotów gospodarczych spadła poniżej wartości bazowej z 2016 roku, ale mogło to wynikać z utrudnień dla gospodarki w całym kraju, które były skutkiem pandemii COVID-19 i spadek ten może mieć charakter przejściowy.

Warto także odnotować, że z roku na rok wzrastają środki finansowe pozyskane przez Miasto. Na tej podstawie można wnioskować, że pracownicy organów miejskich wykazują się coraz większą sprawnością w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Należy także nadmienić, że w już po opublikowaniu poprzedniego raportu zmieniono wartość wskaźnika dotyczącego długości dróg rowerowych za rok 2018. Dane zostały dostosowane do informacji pochodzącej z Głównego Urzędu Statystycznego (zmiana źródła pozyskiwania danych).

Strefa społeczna

Wskaźniki dla miasta ogółem	Jednostka miary	Wartość bazowa 2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Saldo migracji	osoba	-63	-127	-96	- 151	-127
Udział Osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	4,85	4,24	3,78	3,85	3,21
Kwota świadczeń publicznych z	PLN	1 646 259	1 699 409	1 602 583	1 669 286, 02	1 502 822,84

tytułu pomocy społecznej ogółem						
Kwota świadczeń publicznych z tytułu pomocy społecznej na osobę	PLN na świadczeni obiorców	2 868	3 365,17	3 476,32	3 544,13	3 775,94
	PLN na liczbę osób w rodzinach	1 928	2 265,88	2 417,17	2 491,47	2 747,39
Dochody gminy na 1 mieszkańca	PLN	3 994,28	4 235,98	4 891,65	5 325,15	5897,54
Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	6,5	5	4,7	3,8	5
Odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	%	16,27	14,7	14,66	13,14	12,91
Odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	%	25,5	26,51	26,72	24,45	24,73
Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	%	47,39	46,72	49,14	47,08	42,31
Liczba osób długotrwale	osoba	498	178	171	129	154

bezrobotnych wg wieku						
w wieku 18-24	osoba	51	5	6	3	6
w wieku 25-34		129	42	40	30	35
w wieku 35-44		121	44	52	30	41
w wieku 45-54		86	45	29	34	40
w wieku 55-59		70	25	23	18	21
w wieku 60-64		41	17	21	14	11
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	%	91,09	87,54	99,27	123,30	119,20
Współczynnik skolaryzacji brutto	% szkoły podstaw.	116,46	117,12	116,70	117,38	116,57
	% gimnazja	136,56	138,83	142,28		
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	sztuka	4,38	5,08	4,5	4,2	3,6
Liczba niebieskich kart na terenie miasta	sztuka, aktywnych na koniec roku	25	12	13	14	15
	sztuka,	33	29	33	49	26

	wydanych w ciągu roku					
Liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych realizowanych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	osoba	1 216	1 139	1 091	1 289	1 453
Odsetek ludności w wieku 15-64 lata z wyższym wykształceniem w liczbie ludności w tym wieku ogółem	%	brak danych, dane pozyskiwane tylko przy spisach społecznych	brak danych, dane pozyskiwane tylko przy spisach społecznych	brak danych, dane pozyskiwane tylko przy spisach społecznych	brak danych, dane pozyskiwane tylko przy spisach społecznych	brak danych, dane pozyskiwane tylko przy spisach społecznych
Liczba lekarzy na 10 000 mieszkańców (bez stomatologów, wg podstawowego miejsca pracy)	osoba	50,76	39,37	40,09	40,62	51,76
Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice na 1000 mieszkańców	osoba	1 160,50	967	1 200	1 163,4	419,3
Frekwencja w wyborach do organów JST	%	brak ogłoszonych wyborów samorząd.	brak ogłoszonych wyborów samorząd.	52,94 53,43 53,42	brak ogłoszonych wyborów samorząd.	brak ogłoszonych wyborów samorząd.

				53,47 49,26*		
Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne) na 10 000 mieszkańców	sztuka	32	34	34	36	36
Udział osób oddających 1% podatku na rzecz organizacji pozarządowych w liczbie podatników ogółem	%	39	41	51,4	60,06	53,47
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	sztuka	31,71	20,71	22,39	29,52	24,02
Liczba wykroczeń na 1000 mieszkańców	sztuka	25,11	20,42	17,68	19,51	25,30

*sejmiki województw: 52,94, rady powiatów: 53,43, rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu: 53,42, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast-I tura wyborów: 53,47, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast-II tura: 49,26

Najważniejsze wnioski dotyczące tej sfery:

Bardzo korzystnym zjawiskiem jest znaczny wzrost dochodów gminy na jednego mieszkańca, który można obserwować nieprzerwanie od roku 2016. Zjawisko to pozytywnie wpływa na zwiększenie możliwości inwestycyjnych Miasta.

Pozytywnym sygnałem wydaje się także być spadek stopy bezrobocia, jak również liczby osób długotrwale bezrobotnych. Co prawda, z tej korzystnej dla miasta tendencji wyłamują się dane za rok 2020, ale można domniemywać, że na wzrost wartości wskaźników związanych z bezrobociem przełożyły się problemy na rynku pracy, które pojawiły się na terenie całego kraju w następstwie ograniczeń spowodowanych przez epidemię COVID-19.

Wartości wskaźników, zaobserwowane w 2020 roku, są niższe, szczególnie jeżeli chodzi o długotrwale bezrobotnych, od wartości bazowych z 2016 roku. Należy także nadmienić, że zmieniono wartość wskaźnika dotyczącego stopy bezrobocia rejestrowanego za rok 2016. Dane zostały dostosowane do informacji pochodzącej z Głównego Urzędu Statystycznego (zmiana źródła danych). Jeżeli chodzi o wskaźniki obrazujące poziom aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców, to należy także odnotować spadek udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Kolejną dobrą wiadomością jest systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych działających w mieście. O aktywności obywatelskiej mieszkańców Rawy Mazowieckiej świadczy także systematyczny wzrost ilości osób przekazujących 1% swojego podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego. Wprowadzie ilość tych osób zmniejszyła się w 2020 roku w porównaniu z wysoką wartością w 2019 roku, ale i tak wartość z roku 2020 jest wyższa niż w latach 2016-2018.

Miasto Rawa Mazowiecka jest także atrakcyjnym miejscem nauki. Wartości współczynnika skolaryzacji utrzymują się powyżej wartości bazowej z 2016 roku oraz przekraczają wartość 100%, co sugeruje, że do szkół na terenie miasta uczęszczają także dzieci z okolicznych terenów wiejskich. Warto odnotować, że w dwóch ostatnich latach wzrosła liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych organizowanych w szkołach. Popularnością cieszą się także rawskie przedszkola. Zebrane dane pokazują, że z korzysta z nich więcej dzieci niż jest zameldowanych na terenie miasta, co sugeruje, że do przedszkoli na terenie miasta uczęszczają także dzieci z obszarów znajdujących się poza jego granicami.

W poprzednim raporcie z 2019 roku zwrócono uwagę na spadek liczby lekarzy w mieście w porównaniu z bazowym rokiem 2016, który mógł sugerować, że infrastruktura ochrony zdrowia w mieście jest niewystarczająca. Wartość tego wskaźnika w 2020 roku wzrosła nieco powyżej poziomu z 2016 roku. Następne lata dadzą odpowiedź, czy był to jednorazowy wzrost czy mamy do czynienia z tendencją wzrostową.

Pozytywne zmiany dotyczą także kwestii bezpieczeństwa na terenie Rawy Mazowieckiej. Pomimo tego, że dynamika zmian obserwowanych na przestrzeni ostatnich lat była różna, to ostatecznie liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w roku 2020 pozostaje na poziomie niższym niż w bazowym roku 2016. Natomiast poziom wskaźnika dotyczącego wykroczeń, po spadku w latach 2017-2019, w 2020 roku jest na poziomie nieco wyższym od poziomu bazowego z roku 2016. Wydaje się, że uzasadniona byłaby intensyfikacja działań ograniczających wzrost tego wskaźnika. Niepokojącym sygnałem jest tendencja wzrostowa ilości wydanych w ciągu roku niebieskich kart, który miał miejsce w 2019 roku. Pomimo pandemii w 2020 roku, wartość tego wskaźnika w 2020 roku spadła do poziomu niższego niż w bazowym roku 2016. Kolejne lata pokażą, czy ta tendencja spadkowa się utrzyma i podjęte działania są wystarczające. Również ilość kart aktywnych na koniec roku utrzymuje się od kilku lat na poziomie dużo niższym niż w roku 2016.

Na konieczność prowadzenia dalszych działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności Rawy Mazowieckiej jako miejsca zamieszkania wskazuje wartość wskaźnika jakim jest saldo migracji. Ujemne saldo migracji dla miasta powiększa się w porównaniu z bazowym rokiem

2016. Oznacza to, że miasto systematycznie traci mieszkańców, co będzie się wiązać z niekorzystnymi zmianami demograficznymi oraz koniecznością zwrócenia większej uwagi np. na politykę senioralną.

Jeżeli chodzi o dwa wskaźniki, mianowicie wskaźnik dotyczący odsetka ludności z wyższym wykształceniem oraz wskaźnik dotyczący frekwencji w wyborach do organów JST, to nie mogą one być monitorowane rokrocznie z uwagi na to, że informacje na temat ich wartości są dostępne raz na kilka lat. Wartość wskaźnika dotyczącego frekwencji w wyborach do organów JST uzyskaną w 2018 roku będzie można porównać dopiero z wartością uzyskaną w 2023 roku.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna oraz środowiskowa

Wskaźniki dla miasta ogółem	Jednostka miary	Wartość bazowa 2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Lesistość miasta	%	4,77	4,77	4,77	4,77	4,77
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej do liczby mieszkańców ogółem	%	92,3	92,4	92,5	92,6	92,6
Liczba ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej do liczby mieszkańców ogółem	%	87,2	87,4	87,6	87,7	87,8
Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków do liczby mieszkańców ogółem	%	94,7	96	97,3	97,99	99,49
Liczba ludności korzystającej z instalacji gazowej do liczby mieszkańców ogółem	%	71,2	71	74,4	75,6	76,5
Udział dróg gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg	%	15,29	15,29	12,84	7,4	4,92

Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów (z wyłączeniem komunalnych) ogółem	%	42,4	30,7	23,87	27,46	37,89
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (pyłowe i gazowe)	T/R	3 412 dane dla powiatu	3 743 dane dla powiatu	3 687	3 428	Brak wartości
Udział powierzchni miasta objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni miasta ogółem	%	100	100	100	100	100
Liczba wydanych pozwoleń na budowę (budynki mieszkalne, budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne, obiekty inżynierii lądowej i wodnej)	sztuka	94	159	54	56	159
Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	ha, całkowicie uzbrojone	0	0	0	0	0
	ha, częściowo uzbrojone	31	70	70	70,5	70,5
Udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni miasta	%	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku	sztuka	53	50	49	16	18

Liczba nowych mieszkań komunalnych/socjalnych	sztuka	5	3	42	0	40
Liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie socjalne	sztuka	199	210	218	110	133

Najważniejsze wnioski dotyczące tej sfery:

W ostatnich latach znacząco wzrosła liczba nowych mieszkań komunalnych/socjalnych oddanych do użytku. Bez wątpienia był to czynnik, który wpłynął na znaczące zmniejszenie liczby gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie socjalne. Po spadku, zanotowanym w roku 2018 i 2019, ponownie wzrosła także ilość wydanych pozwoleń na budowę.

Warte odnotowania jest zmniejszenie udziału dróg gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg, szczególnie w ostatnich dwóch latach, które ewidentnie świadczy o poprawie jakości dróg gminnych. Także wartość wskaźnika dotyczącego częściowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych od kilku lat utrzymuje się na poziomie znacząco wyższym niż w bazowym roku 2016. Jak wskazują zebrane dane, z roku na rok coraz więcej ludności korzysta z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej oraz z oczyszczalni ścieków. Wszystkie te czynniki wskazują na coraz większe uporządkowanie terenów w mieście, które może się przełożyć na wzrost atrakcyjności Rawy Mazowieckiej pod kątem zamieszkania lub inwestycji. Negatywnym sygnałem, odnotowanym już w poprzednim raporcie z 2019 roku, jest natomiast spadek ilości odpadów poddanych odzyskowi na przestrzeni lat 2016-2018. Jednak zauważyć należy, że w 2019 roku nastąpiła zmiana i wartość wskaźnika począwszy od 2019 roku zaczęła rosnąć. Poziom odpadów poddanych odzyskowi wynika z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Natomiast wskaźnikiem trudnym do analizowania jest wskaźnik dotyczący emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych. Dane przesłane przez Główny Urząd Statystyczny za lata 2016 i 2017 były podawane dla powiatu, a za kolejne dwa lata dla miasta, więc nie mogą być porównywane ze względu na różne obszary, których dotyczą. Podczas ewaluacji zasugerowano, żeby rokrocznie pozyskiwane dane dla miasta były odnoszone do danych pozyskanych od roku 2018. Niestety, danych za rok 2020 nie udostępniono w ogóle powołując się na tajemnicę statystyczną. Jeżeli w kolejnych latach

wystąpi analogiczna sytuacja i dane nie zostaną udostępnione, będzie podjęta decyzja odnośnie monitoringu tego wskaźnika dla procesu rewitalizacji.

VI. Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016 - 2025

Ewaluacja jest systematycznym badaniem, w którym wykorzystuje się zróżnicowane metody i techniki badawcze w celu oszacowania jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania interwencji publicznych. Ewaluacja oznacza ocenę stopnia realizacji założonych w LPRMRM celów i kierunków działań oraz poziomu ich dostosowania do aktualnych potrzeb. Pierwsza ewaluacja on-going została przeprowadzona w 2020 roku. Została ona przeprowadzona po trzech latach realizacji programu, zgodnie z założeniami LPRMRM. Rezultatem przeprowadzonej ewaluacji jest dokument pn. „Raport z ewaluacji on-going Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016 - 2025”. Opracowanie zostało przygotowane przez niezależnych od Miasta Rawa Mazowiecka ekspertów zewnętrznych.

Raport powstał w oparciu o analizę wskaźnikową oraz analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców, a także kluczowych interesariuszy procesu rewitalizacji. Członkowie zespołów zadaniowego oraz konsultacyjnego oraz przedstawiciele podmiotów wdrażających projekty rewitalizacyjne wzięli udział w warsztatach przygotowanych przez realizatorów ewaluacji. Eksperti przygotowujący raport z ewaluacji ustalili, że zmiany zachodzące zarówno na poziomie miasta, jak i obszaru rewitalizacji, pozwalają na wystawienie jednoznacznie pozytywnej oceny procesu rewitalizacji. Na obecnym etapie, trudno jednakże ocenić kompleksowy wpływ rewitalizacji na proces rozwoju miasta, gdyż okres 3 lat to zbyt krótki czas na całkowitą realizację zakładanych działań i zbadanie wszystkich oddziaływań. Szczególne znaczenie ma to w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych.

Na podstawie przeprowadzonych analiz, eksperci sformułowali następujące rekomendacje i zalecenia do wdrożenia:

- zwiększenie i zintensyfikowanie kanałów komunikowania z interesariuszami w zakresie założeń i realizacji rewitalizacji,
- kontynuację prac nad doprecyzowaniem wskaźników monitoringu,
- intensyfikację współpracy pomiędzy różnymi grupami interesariuszy, także z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość,
- spójność zapisów LPRMRM 2025 z innymi dokumentami, także z tymi, które będą powstawać po roku 2020.

Jeżeli chodzi o powyższe rekomendacje, sformułowane na etapie ewaluacji on-going, to podjęto działania zmierzające do zastosowania się do uwag ekspertów. Informacje na temat realizacji projektów były na bieżąco publikowane za pomocą dostępnych Miastu kanałów informacyjnych, takich jak strona internetowa czy artykuły w lokalnej prasie. W celu zastosowania jednego, bardziej rozpoznawalnego kanału komunikacji, zrezygnowano z publikowania informacji dotyczących rewitalizacji na dwóch, różnych stronach internetowych. Rezygnacja z prowadzenia odrębnej strony internetowej poświęconej

rewitalizacji pozwala zainteresowanym osobom na łatwiejsze znalezienie interesujących informacji dotyczących procesu rewitalizacji na stronie miasta. Natomiast w dziedzinie współpracy pomiędzy różnymi grupami interesariuszy, bardzo ważną rolę odgrywa Zespół Konsultacyjny ds. Rewitalizacji oraz Rawskie Centrum Organizacji Pozarządowych. Centrum zapewnia m.in. organizacjom pozarządowym lokal, w którym mogą się spotykać oraz organizuje różnego rodzaju szkolenia i spotkania informacyjne.

Podjęto również działania odnośnie dostosowania wskaźników monitoringu. Najistotniejsze zmiany dotyczyły przede wszystkim wskaźników dotyczących liczby członków organizacji pozarządowych, liczby wolontariuszy organizacji pozarządowych oraz liczby wyrejestrowanych przedsiębiorstw. Na ten moment niemożliwe jest natomiast uzyskiwanie wskaźnika dotyczącego ilości przestępstw dla obszaru rewitalizacji, z uwagi na sposób zbierania danych przez policję, który uniemożliwia przypisywanie przestępstw do konkretnych numerów posesji, a przez to precyzyjne określenie wartości tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji.

Podczas przygotowywania innych dokumentów należy nacisk jest również kładziony na ich spójność z zapisami LPRMRM 2025. Tak było podczas przygotowania strategii rozwoju elektromobilności, programu opieki nad zabytkami czy oceny projektów zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego, a dotyczących obszaru rewitalizacji.

Podsumowanie

Rewitalizacja miasta Rawa Mazowiecka zakłada wyprowadzenie obszaru rewitalizowanego ze stanu degradacji poprzez realizację m.in 12 podstawowych projektów rewitalizacyjnych opisanych w lokalnym programie rewitalizacji. W Raporcie Otwarcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2025 zostały określone wskaźniki produktu i rezultatu dla każdego z tych 12 projektów podstawowych wraz z określeniem wartości bazowych i docelowych. W niniejszym raporcie przedstawiono stopień osiągnięcia poszczególnych wskaźników podczas realizacji projektów. Większość wskaźników produktu i rezultatu dla tych projektów została osiągnięta, co pokazuje, że projekty były realizowane w sposób przyczyniający się do osiągnięcia celów wskazanych w LPRMRM 2025.

W przypadku trzech projektów – Rawscy Seniorzy Sprawni i Aktywni, Rawa Gra dla Wszystkich oraz Pomóż Innym i Sobie, które zakończyły się w 2018 roku, nie wszystkie wskaźniki produktu i rezultatu zostały osiągnięte do końca roku 2018. W wyniku rozmów przeprowadzonych z przedstawicielami organizacji pozarządowych podjęto dodatkowe działania, aby w ten sposób osiągnąć cele i założenia wynikające z projektów, czego rezultatem ma być również osiągnięcie celów rewitalizacji. Natomiast realizacja dwóch następnych projektów rewitalizacyjnych - Szkoła twórczych umysłów oraz Rawscy Skauci jak Zawisza, nie została zakończona w terminie, czyli do końca 2020 roku z uwagi na epidemię COVID-19. Pierwszy z nich był w 2020 roku realizowany w węższym zakresie z uwagi na ograniczenia związane z epidemią, np. wprowadzenie nauki zdalnej. Uzyskano zgodę instytucji zarządzającej na przedłużenie realizacji projektu do 31 marca 2021 roku. Z powodu epidemii nie udało się też przeprowadzić wszystkich działań zaplanowanych na rok 2020 w ramach projektu Rawscy

Skauci jak Zawisza. Na 2021 rok zostało przesunięte przedstawienie wystawy fotografii dokumentującej zrealizowane przedsięwzięcia, która miała być zaprezentowana na obszarze rewitalizacji, jak również przeprowadzenie gry miejskiej.

W ramach monitorowania procesu rewitalizacji są także zbierane i przetwarzane dane jakościowe i ilościowe dotyczące obszaru rewitalizacji oraz obszaru całego miasta. Wskaźniki te są powiązane z celami rewitalizacji. Wartości wskaźników dla obszaru rewitalizacji generalnie wykazują właściwy i zgodny z założeniami LPR kierunek zmian. Jeżeli chodzi o najistotniejsze zmiany na obszarze rewitalizacji, które można wskazać po czterech latach wdrażania procesu rewitalizacji w mieście Rawa Mazowiecka, to przede wszystkim nastąpiła poprawa sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Do roku 2019 znacząco zmniejszała się ilość osób bezrobotnych, a w szczególności długotrwale bezrobotnych. W okresie sprawozdawczym, objętym niniejszym raportem, zmniejszeniu uległa także liczba osób objętych wsparciem w zakresie pomocy społecznej - wskaźnik dotyczący świadczeniobiorców. W roku 2017 oraz 2019 wzrosła wprawdzie liczba osób w rodzinach łącznie, ale rozbieżności te wynikają ze zmiany struktury rodzin. W każdym razie zmniejszenie liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej może świadczyć o lepszej kondycji ekonomicznej rodzin z obszaru rewitalizacji oraz o mniejszej potrzebie opieki instytucjonalnej. Powyższe zmiany można odnieść do celu strategicznego rewitalizacji nr 1 związanego z integracją społeczną oraz do celu nr 3 zakładającego tworzenie warunków do aktywizacji osób bezrobotnych oraz podnoszenia kompetencji.

Czynnikiem wskazującym na wzrost aktywności społecznej mieszkańców może być wzrost liczby projektów zgłoszonych w ramach budżetu obywatelskiego, który przekłada się także na większą ilość projektów rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji. Jednakże należy zaznaczyć, że ilość inicjatorów projektów budżetu obywatelskiego z obszaru rewitalizacji nie wzrasta aż tak dynamicznie jak ilość zgłaszanych projektów. Tym niemniej, realizacja projektów budżetu obywatelskiego przyczynia się do ożywienia przestrzeni na obszarze rewitalizacji i stwarza jej mieszkańcom okazję do integracji społecznej. Wzrost wartości tego wskaźnika przyczynia się do realizacji celu strategicznego nr 1 w dziedzinie integracji społecznej oraz celu nr 2 w związku z ożywieniem przestrzeni publicznych.

Trzy już zakończone zadania, wchodzące w skład projektu Rewitalizacja miasta Rawa Mazowiecka, wpłynęły na wzrost wartości wskaźników związanych ze sferą przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Rewitalizacja objęła obiekty muzealne pozwalając na poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców. Rewaloryzacja zabytkowego parku miejskiego przyczyniła się natomiast do rekultywacji terenów zielonych w centrum miasta dając możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Wzrost wartości wskaźników związanych z tą sferą przekłada się na realizację celu strategicznego nr 2 w dziedzinie poprawy ładu przestrzennego, promowania dziedzictwa kulturowego oraz wzmocnienia walorów przyrodniczych i kulturowych.

Wskaźniki dla obszaru całego miasta zostały podzielone na trzy grupy dotyczące poszczególnych sfer - gospodarczej, społecznej, a także przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. Jeżeli chodzi o sferę gospodarczą, to można stwierdzić

systematyczną poprawę sytuacji gospodarczej miasta. Można też mówić o tendencji wzrostowej w dziedzinie przedsiębiorczości mieszkańców miasta. Ponadto warto odnotować, że z roku na rok wzrastają środki finansowe pozyskane przez Miasto. Można domniemywać, że pracownicy organów miejskich wykazują coraz większą sprawność w pozyskiwaniu takich środków.

W sferze społecznej pozytywnym sygnałem dotyczącym wskaźników obrazujących poziom aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców wydaje się być spadek stopy bezrobocia oraz liczby osób długotrwale bezrobotnych, jak również spadek udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Dobrą wiadomością jest systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych działających w mieście a także dane pokazujące, że miasto Rawa Mazowiecka jest atrakcyjnym miejscem nauki. Pozytywne zmiany dotyczą także kwestii bezpieczeństwa na terenie Rawy Mazowieckiej.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej można odnotować coraz większe uporządkowanie terenów w mieście oraz poprawę jakości dróg gminnych. Zebrane dane wskazują ponadto, że z roku na rok coraz więcej ludności korzysta z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej oraz z oczyszczalni ścieków, co świadczy o ciągłej rozbudowie infrastruktury technicznej na terenie miasta i poprawie dostępu do tego typu usług zarówno dla właścicieli budynków istniejących jak i nowo budowanych.

Na podstawie przeanalizowanych danych proponuje się następujące wytyczne na kolejne lata realizacji programu rewitalizacji. Przede wszystkim, sugeruje się przeprowadzenie rozeznania, czy możliwe jest podjęcie działań przyczyniających się do spadku ilości przestępstw oraz wykroczeń, których ilości w niektórych z badanych lat znacząco wzrastały, szczególnie na obszarze rewitalizacji. Z uwagi na fakt, że Rawa Mazowiecka jest miastem, w którym poziom zanieczyszczenia powietrza jest wysoki, proponuje się także zwrócenie większej uwagi na możliwości pozyskania zewnętrznych dofinansowań na zadania związane z wymianą źródeł ciepła i pracami termomodernizacyjnymi w budynkach wielolokalowych, usytuowanych w szczególności na obszarze rewitalizacji. Obecnie funkcjonujące programy nie dają możliwości skorzystania ze środków pochodzących z dofinansowań zewnętrznych na prowadzenie tych prac przez właścicieli takich budynków. Nawiązując również do sfery środowiskowej, zasadne byłoby również wydzielenie w ramach budżetu obywatelskiego, kwoty przeznaczonej np. dla grup nieformalnych, które podjęłyby się działań proekologicznych na obszarze rewitalizacji. Pozwoli to również zaktywizować mieszkańców obszaru rewitalizacji do wprowadzania pozytywnych zmian w przestrzeni. Należałoby się również zastanowić nad podjęciem działań zachęcających mieszkańców do pozostawiania w mieście, w tym na obszarze rewitalizacji. Jest to o tyle istotne, że ujemny wskaźnik salda migracji dla miasta nadal jest znaczący.

Eksperti przeprowadzający ewaluację on-going w roku 2020 uznali, że na moment przeprowadzania ewaluacji, trudno ocenić pełną realizację zakładanych działań ze względu na zbyt krótki okres ich realizacji. Jednakże na podstawie dokonanej analizy wskaźnikowej zmian zachodzących na poziomie miasta oraz obszaru rewitalizacji, wydali oni pozytywną

ocenę wpływu rewitalizacji na proces rozwoju miasta. Można stwierdzić, że zmiany dokonujące się w mieście w związku z realizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji zacierają w dobrym kierunku. Tym niemniej, znaczący wzrost ujemnego salda migracji, którego wartość powiększyła się w porównaniu z bazowym rokiem 2016, wskazuje na konieczność prowadzenia dalszych działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności Rawy Mazowieckiej jako miejsca zamieszkania. Jednoznacznie pozytywna ocena procesu rewitalizacji w mieście Rawa Mazowiecka nie stwarza przesłanek do aktualizacji LPRMRM 2025. Co prawda, realizacja niektórych projektów przedłużyła się w stosunku do czasu określonego w LPRMRM 2025 z powodu ograniczeń wynikających z epidemii COVID-19, ale była to przyczyna losowa, niemożliwa do przewidzenia, a jej wpływ na realizację procesu rewitalizacji jako całości jednak ograniczony. Przeważająca większość projektów została natomiast zrealizowana lub jest realizowana w czasie zaplanowanym w LPRMRM 2025. Eksperti przygotowujący raport z ewaluacji ustalili, że zmiany zachodzące zarówno na poziomie miasta, jak i obszaru rewitalizacji, pozwalają na wystawienie jednoznacznie pozytywnej oceny procesu rewitalizacji, co świadczy o tym, że tematyka projektów rewitalizacyjnych została dobrana w ten sposób, aby ich realizacja przybliżała osiągnięcie celów rewitalizacji.